

۲۰۱۹/۰۳/۰۴

نور رحمان لېوال

مسؤولیت د عدالت لپاره

د ټاکنو او شکایتونو

د کمپسیونو کمشنرانو او هیوادوالو ته

د رڼو ټاکنو مبارکي وایو

د ټاکنو او شکایتونو د کمپسیونو د کمشنرانو لپاره د هیلمنو نوماندانو ټاکنې د ۱۳۹۷ کال د جمعې ورځ چې ۱۰ د کب یا د مارچ له ۱ نېټې سره سمون خوري په ارگ کې زما په گډون د ۱۷ ولسمشرۍ نوماندانو لخوا په رانه ډول ترسره شوي. که په پای کې یې د قومي او جنسي جوړښتونو په پلمه د ولسمشرۍ ماڼۍ وړانې نه کړي، دغه ټاکنې به د هیواد د ولسواکۍ په تېرو ۲ لسیزو کې لومړنۍ رڼې ټاکنې ځکه وبلل شي چې ۸۱ وړ د کمشنري نوماندان، د سیاسي گوندونو

او په ټاکنيزو چارو کې بوختو مدني ټولنو، د پلټنې يوې جرگې ته چې ارگ گمارلې وه، وروپېژندل. هيلمنو کمشنرانو خپلو اسنادو او تگلارو سره د ولسمشرۍ له ۱۸ نوماندانو سره د کمپاين په موخه کتلې وو، د دوی په اړه د پلټنې جرگې هم ولسمشرۍ نوماندانو سره هر ډول مالومات شريک کړي ول. د ټاکنو په ورځ هر نوماند کمشنر ته ۳ دقيقې وخت ورکړل شوی وو، په دريمه دقيقه يې خبرې په اتومات ډول بندېدلې، غوره لا دا چې دغه ټول بهير له رسنيو په ژوندۍ بڼه ملت لیده.

دغه ستره لاسته راوړنه له اشرف غني او عبدالله پرته د نورو ۱۴ نوماندانو ځکه بولم چې غني او عبدالله هڅه کوله په غير قانوني ډول په داسې وخت کې پخپله گټه د ټاکنو قانون کې بدلون راولي چې دوی دواړه هم ولسمشريزو ټاکنو ته نوماند دي، د بدلون غوښتنه يې دا وه چې د ټاکنو او شکايتونو کمېسيونو مشران به په خپله خوښه يواځې ارگ گماري، دغه نادوده مور او ۱۲ نورو نوماندانو ورسره ونه منله او پایله يې دغه تاريخي ټاکنې شولې.

دغو ټاکنو په پایله کې چې د شمېرنې په بهير کې يې ما گډون وکړ، د کمشنرۍ نوماندانو ته چې رايې ورکړل شوي، هر يو بناغلی سيد عصمت الله مل ۹ رايې په قوم سادات، بلخ هستوگن، مولانا محمد عبدالله ۹ رايې، قوم تاجک، پنجشير هستوگن، اورنگزيب، ۸ رايې، قوم پښتون، پکتيا هستوگن، حبيب الرحمن ننگ ۸ رايې، قوم پښتون، لغمان هستوگن، زهره بيان شينواري ۷ رايې قوم پښتون، پروان هستوگنه، محمد حنيف دانشيار ۸ رايې، قوم هزاره، غزني هستوگن، يونس طغرا ۸ رايې، قوم ازبک، فارياب هستوگن، هوا علم نورستاني ۸ رايې، قوم پښتون، نورستان هستوگنه، محمد قاسم الياسي ۸ رايې، مسافر قوقندي ۸ رايې، چمن شاه اعتمادي ۸ رايې، محمد ذاکر ذکي ۷ رايې، سيد قطب الدين روبدار ۷ رايې، گيتي ۷ رايې، عبدالخالق حسيني پشه يي ۲ رايې، محمد عارف حميد ۴ رايې، عوض علی سعادت ۱ رايه، نياز محمد ۳ رايې، مهدي زاهدي ۱ رايه، شهاب الدين خواجه عمري فيضي ۱ رايه، محمود اکبري ۲ رايې، سيد معين الدين ۲ رايې، عبدالرحمن الفت محمودي ۲ رايې، گل محمدالدين محمدي ۳ رايې، نجيب الله عليزی ۱ رايه، احمدالله نوید ۱ رايه، حبيب الله مومند ۱ رايه، ليلى عباسي ۲ رايې، عبدالباسط ۲ رايې، ډاکتر رفيع الله عطا ۳ رايې، محمد نظري ۶ رايې، مطع الله ابراهيمزی ۶ رايې، هيلی ارشاد ۶ رايې، فرید محمدي ۳ رايې، عبدالولي وکیل ۲ رايې، سيد عبدالمعز ۲ رايې، محمد يوسف امين ځاخی رايې، محمد عادل ۱ رايه، نور محمد کمال ۱ رايې، محمد اصف صافی ۳ رايې، پوهنوال محمد نظری ۱ رايه، صغرا سعادت ۳ رايې، ذبيح الله بارکزی ۴ رايې، دين محمد شکیب ۲ رايې، پلوشه فضلي ۶ رايې، سيد عبدالله احمدی ۳ رايې، خالد احمد اوریا ۱ رايه، فریده نیکزاد ۲ رايې، ويس سلطاني ۲ رايې، شاه سلطان عاکفی ۴ رايې، نجيب الله کامه وال ۷ رايې، تورضیا چرخي يوسفزی ۶ رايې، مولوي دين محمد عظیمی ۷ رايې، حمدالله همدرد ۱ رايه، صفي الدين مدثر ۱ رايه، سيد ابراهيم سادات ۳ رايې، عتيق الله خواصی ۵ رايې، احمد شعیب شهیر ۱ رايه او اغلي رحيمه ظريفي ۵ رايې ترلاسه کړي دي.

د کمشنرۍ د نوماندانو ټوله تگلاره په رانه ډول وه خو د کمشنرانو د گمارنې د بهير تگلارې کې ۱۱ ماده حکومت د "ولسمشريزو ټاکنو د گډو همکاريو شورا" چې د يوې وړې برخې نوماندانو ټولگه ده سره ناوړه جوړجاړی کړی او حکومت سره يې په ۱۱ ماده کې منلې چې "د دواړو کمېسيونو غړي او د دارالانشا د رئيسانو ټاکل وروسته له قومي او جنسي ټراونو چې په کمېسيونو کې دود دی پر بنسټ د ټاکنو د قانون ۲۸ مادې تعديل ته په پام کې نيولو سره د دوه ورځو په موده کې د ولسمشر له لوري ټاکل کېږي". مور دا ۱۱ ماده نه منله ځکه مو د کمشنرانو د ټاکنو په ورځ سهار وختي د غني په گډون د ولسمشرۍ په ټولو نوماندانو لاندې خبرليک ووبشه :

"سلامونه بناغلیو د ولسمشرۍ نوماندانو!

ترننه مور پوهه نشو چې په کوم قانوني صلاحیت یو څو د ولسمشرۍ نوماندان سره راټولېږي او په ځان د شورا نوم کېږدي، په پای کې د ټولو نوماندانو په استازیتوب ۱ یا څو کسان ټاکي چې له حکومت سره د ټولو په استازیتوب خبرې وکړي، مور تر ننه کومې شورا یا جرگې څخه نه خبر او نه دغه ډول جوړښتونه کوم قانوني حیثیت لري. له اړوند د ولسمشرۍ نوماندانو څخه هیله کوو خپلو دغه ډول غیر قانوني کړنو ته د پای ټکی کېږدي او په غیر قانوني ډول زموږ استازیتوب ونه کړي او نه د یو یا څو ناماندانو د گټو لپاره قانون ترپښو لاندې کړي.

که ځینې نوماندان د گډو ناستو ډېر شوقیان وي بیا دې د ولسواکۍ په رڼا کې اخلاقي، ایماني او قانوني مېړانه وښيي، گډ ایتلاف دې جوړ کړي یا ترهغه لا ښه یوه ډله یا ټیم دې شي. همدارنگه مور په حکومت غږ کوو چې هر ډول استازیتوب باید له ټولو نوماندانو څخه لیکلی واک یا استازي ولري، که نه مور دا انگېرو چې یو شمېر نوماندان او حکومت په غیر قانوني ډول د ټولو په استازیتوب ناوړه جوړجاړي کوي. چې تر دې ورسته به مور اړ وو چې د ورته کړنو د مخنیوي لپاره د کورنیو او نړیوالو قانوني ادارو او ولس مرسته وغواړو، چې د هرډول پایلو پرته به یې د اړوند ښکېلو لوریو په غاړه وي.

همدارنگه د کمشنرانو د ټاکنو تگلاره کې ۱۱ ماده د حکومت ځانغوښتنه او هغوی چې د ولسمشرۍ د نوماندانو د شورا په نوم دغلته تللي وو وړتیا ښيي چې ۸۱ کسانو ټاکنې ترسره کوي خو بریالي کسان ۲ ورځې وروسته کمپسیون ته ورپېژندل کېږي، که دې تناسب نه وگورو نو د ولسمشریزو ټاکنو پایلې خو باید څو کاله واخلي؟ مور داسې هېڅ ستونځه نه وینو چې د قومي او جنسي جوړښتونو پربنسټ د کمشنرانو گمارل چې د قانون خلاف هم دی باید په دغه وخت کې ترسره نشي، دغه ډول کړنې مور په ولسواکۍ ملنډو وهلو پرته بل څه نشو گڼلې، هیله ده همدا نن د رایو په پایله کې کسان کمپسیون ته د ټولو په مشوره وروپېژندل شي. په هېواد کې د قانون د برلاسیتوب او فساد د مخنیوي په هیله، په درناوي، نوررحمان لیوال".

ملت ولیده چې د کمشنرانو د ټاکنې په ورځ او ځانگړي ډول د ورځې په پای کې پرته له عبدالله او غني ټولو د ولسمشرۍ نوماندانو زموږ دریځ غوره کړی وو چې غوښتل یې قومي او جنسي جوړښتونه هم د ټولو په رایه ترسره شوي وای او کمشنران کمپسیون ته لېږل شوي وای ځکه مو په پیل کې وویل که غني او عبدالله دغه ټاکنې وړانې نکړي نو د هېواد تر ټولو یادگاري ټاکنې به وي. په قومي او جنسي بنسټونو دندې وپشل د اساسي قانون د ۲۲ مادې خلاف عمل دی چې وایي د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر نوع تبعیض او امتیاز منع دی. او د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجاهت لري. همدا رنگه د ټاکنو قانون پنځمه ماده کې وایي: د ژبې، مذهب، جنس، قوم، فیملې، سمت، استوگنې، ټولنیز یا وظیفوي موقف یا معلولیت پر بنسټ پر رایه ورکوونکو او نوماندانو باندې هر ډول مستقیم یا غیر مستقیم محدودیت ممنوع دی.

د ټاکنو د قانون سره سم نن په ۱۱ د کب یا ۲ د مارچ باید ولسمشرۍ ماڼۍ ۱۴ کسه دواړو کمسیونو ته د یو فرمان لمخې وروپېژني، دوی به خپلمنځي ټاکنو په ترڅ کې خپل مشران، مرستیالان او کمشنران ټاکي.

نور رحمان لېوال د ۱۳۹۸ ولسمشرۍ نوماند

مسئولیت د عدالت لپاره

Lewaal_nur_rakman_masuliyat_de_adaalat_depaara.pdf

مسئولیت د عدالت لپاره

liwal@nrliwal.com